

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งที่ทุกรัฐบาลต้องเผชิญอยู่ก็คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถหารายได้ให้เพียงพอจากรายจ่าย เพื่อใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขของประชาชน และเพื่อการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เจริญรุ่งเรืองมากที่สุด ซึ่งการจัดการบริหารประเทศนั้น ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก ในการนี้รัฐบาลแต่ละประเทศจึงจำเป็นต้องมีการจัดทำงบประมาณ อันเป็นการวางแผนทั้งด้านรายได้และรายจ่าย เพื่อให้มีการหารายได้มาสนับสนุนการบริหารประเทศให้เป็นไปตามนโยบายที่วางไว้ในแต่ละปี ซึ่งงบประมาณรายได้ของรัฐบาล ประกอบด้วยรายได้ 2 ส่วน คือ รายได้ภาษีอากร (Tax Revenue) และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร (Non Tax Revenue) (ตารางที่ 1) โดยรายได้ภาษีอากรประกอบด้วย รายได้จากภาษีทางตรง และรายได้จากภาษีทางอ้อม ส่วนรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร ประกอบด้วย รายได้จากการขายสิ่งของและบริการ รายได้จากรัฐพาณิชย์ และรายได้อื่น ๆ รายได้แต่ละประเภทต่อรายได้ทางการคลังของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2533-2543 จะเห็นว่างบประมาณรายได้ของรัฐบาลส่วนใหญ่มาจากรายได้ที่เป็นภาษีอากร โดยมีสัดส่วนจากรายได้จากภาษีอากรเฉลี่ยร้อยละ 88 ของรายได้รวม (ตารางที่ 3) และสัดส่วนนี้ยังเป็นสัดส่วนเกณฑ์เฉลี่ยของรายได้ภาษีอากร ในงบประมาณรายได้ของประเทศไทยตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมาด้วย (รายงานการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2543: 26) ดังนั้น การบริหารจัดการเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและความมั่นคงทางการเงินของประเทศ และในแต่ละประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือประเทศที่กำลังพัฒนา จะมีการกำหนดโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บ ตลอดจนรูปแบบและวิธีการจัดเก็บที่แตกต่างกันออกไป จะเห็นว่าประเทศที่กำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทย ภาษีทางตรง ไม่ใช่รายได้หลักของรัฐบาลดังเช่นในประเทศที่พัฒนาแล้ว การจัดเก็บภาษีของประเทศไทยเก็บภาษีทางตรงได้เฉลี่ยร้อยละ 28 (ตารางที่ 3) ซึ่งน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา เพราะแผนการดำเนินงานด้านภาษีอากรจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือและเป็นที่ยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ แต่ในประเทศกำลังพัฒนามักจะพบปัญหาการไม่ยอมรับและขาดความร่วมมือของประชาชน จึงทำให้การจัดเก็บภาษีทางตรงกระทำได้น้อยกว่าภาษีทางอ้อม

สำหรับประเทศไทย มีหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่จัดเก็บภาษี เพื่อนำมาเป็นรายได้ในการบริหารประเทศ 3 หน่วยงาน คือ กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร โดยสัดส่วนรายได้ของการจัดเก็บภาษีอากรจากกรมสรรพากร ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540-2543 นั้นมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 56 (ตารางที่ 4) ของผลการจัดเก็บทั้งประเทศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานที่หาเงินได้สูงสุดในหน่วยงานหลักทั้ง 3 หน่วยงาน สำหรับกรมสรรพากรมีหน้าที่จัดเก็บตามบทบัญญัติในประมวลรัษฎากร โดยแบ่งประเภทภาษีอากรออกเป็น 5 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ
5. อากรแสตมป์

และจากการที่กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานหลักที่สำคัญในการหารายได้ ดังนั้น เป้าหมายที่กรมสรรพากรจะต้องจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากต่อการบริหารประเทศของรัฐบาล เพื่อรัฐบาลจะได้นำเงินรายได้จากภาษีนี้นำมาพัฒนาประเทศ เพื่อก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่ความมั่นคงของชาติโดยรวม ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารการจัดเก็บที่เหมาะสม ซึ่งกรมสรรพากรได้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดเก็บเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายเป็นระยะเรื่อยมาจนถึงในปัจจุบัน (ปีงบประมาณ 2545) ก็ได้จัดแนวทางการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้ได้ประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะเชื่อว่าแม้กฎหมายภาษีอากรจะดีเพียงใดก็ตาม ถ้าการบริหารงานไม่ดีและไม่มีการปรับปรุง การจัดเก็บภาษีอากรก็จะไม่เกิดประสิทธิผล

การจัดเก็บภาษีประจำปี 2545 กรมสรรพากรมีเป้าหมายในการจัดเก็บ 515,000 ล้านบาท โดยตั้งอยู่บนฐานของการขยายตัวทางเศรษฐกิจประมาณ 3% ซึ่งในปีนี้ กรมสรรพากรต้องประสบกับผลกระทบต่อการจัดเก็บทั้งในส่วนของโครงสร้างภาษีที่ต่ำกว่าปีที่แล้ว การยกเว้นภาษี การลดอัตราภาษีต่าง ๆ รวมถึงสภาวะการณ์ทางด้านต่างประเทศ ซึ่งแนวทางการบริหารจัดการจัดเก็บที่กรมสรรพากรยึดถือปฏิบัติและต้องคำนึงถึงผลที่อาจติดตามมา คือ ภาษีที่จัดเก็บต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม มีความมั่นคง มีค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนความเสี่ยงในการจัดเก็บต่ำ ทั้งในส่วนราชการและภาคเอกชน แล้วนำผลกระทบที่เกิดการจัดเก็บมาเป็นเครื่องมือทางภาษีเพื่อหารายได้ให้กับรัฐและส่งเสริมพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้มีทิศทางที่สามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ ทางด้านบุคคลกรเจ้าหน้าที่ ของกรมสรรพากรจะต้องปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความซื่อสัตย์ เทียงธรรมต่อผู้เสียภาษี ส่วนกลยุทธ์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีที่สำคัญคือ นำระบบการดูแลผู้

เสียภาษีเป็นรายตัวโดยใกล้ชิด ทำให้สามารถแก้ปัญหาการเสียภาษีได้ ตั้งแต่ด้านในส่วนที่เสียภาษีไม่ถูกต้อง ทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา เป็นการสร้างฐานภาษีที่มั่นคงในระยะยาว สร้างทรัพยากรทางข้อมูล ทำให้สามารถติดตามการจกเก็บภาษีได้ดียิ่งขึ้น ขณะที่อัตรากำลังมีอยู่จำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เสียภาษี ดังนั้น ระบบงานจึงได้ถูกพัฒนาและปรับปรุงเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมาย คือ ผลการจกเก็บภาษีรวมทั้งการปรับเปลี่ยนทิศทาง กลยุทธ์ในการจกเก็บอย่างมีหลักการคือ

รู้อดีต คือ หากรู้ว่าภาษีที่ผู้เสียภาษีรายใดเสียไว้เมื่อปีก่อนหรือสองปีก่อนไม่ถูกต้อง จะต้องไปชี้แจงให้มาเสียภาษีเพิ่มเติม หรือไปประเมินให้มาเสียให้ถูกต้อง ที่จะได้จำนวนเงินภาษี

รู้ปัจจุบัน คือ ติดตามดูแลภาษีหัก ณ ที่จ่าย ภาษีมูลค่าเพิ่ม ที่ผู้เสียภาษีมายื่นทุกเดือน โดยตรวจสอบความถูกต้อง หรือทราบจากการหายไป สามารถชี้แจง อธิบาย ให้เกิดความถูกต้อง ที่จะมีจำนวนเงินภาษีทันทีภายในวันนั้น

รู้อนาคต คือ ใช้วิธีสืบหาจากธุรกิจที่ปิดบดบัญชีเสร็จแล้วแต่ยังไม่ยื่นแบบหากู้ก่อนที่จะยื่นแบบตัวเลข หากไม่ตีก็ไปสอบถามล่วงหน้า วิธีนี้จะทำให้รู้ว่าจะจกเก็บได้ตามเป้าหมายหรือไม่ สามารถหาวิธีแก้ไข ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือหามาตรการเสริมได้

ปีงบประมาณ 2545 กรมสรรพากรได้ปฏิรูประบบงานให้ทันสมัย เรียกได้ว่าเป็นหน่วยงาน e-revenue เป้าหมายเพื่อจกปัจจุบันไม่จกอดีต ซึ่งเป็นการเริ่มต้นแนวนโยบายการจกเก็บภาษีที่ยั่งยืนบนฐานข้อมูลข้อเท็จจริงโดยมุ่งเน้นการจกเก็บภาษี ในเชิงรุก ในการกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการให้มีการยื่นชำระภาษีให้ครบถ้วนถูกต้องอยู่ตลอดเวลา ด้วยการให้บริการที่ดี เพื่อให้ผู้เสียภาษีเกิดความพึงพอใจและสมัครใจเสียภาษี ซึ่งเป็นการให้บริการที่มีทิศทางมุ่งไปสู่ความสมัครใจอย่างยิ่ง อันทำให้การบริหารการจกเก็บภาษีมีประสิทธิภาพสูงสุด และบรรลุตามเป้าหมาย

สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) มีจำนวนรายตามทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจ พ.ศ.2543 จำนวน 13,272 ราย กำกับดูแลใกล้ชิด 788 ราย กำกับดูแลรายไตรมาส 12,484 ราย จำนวนรายที่ควบคุมใกล้ชิดมีเงินภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระในปีงบประมาณ 2544 คิดเป็นร้อยละ 92.78 ของผลการจกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เจ้าหน้าที่ในการกำกับดูแล จำนวน 30 คน โดยแบ่งการทำงานออกเป็นทีมกำกับดูแล 3 ทีม ซึ่งเริ่มใช้การปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2544 ตั้งแต่เริ่มระบบงานใหม่นี้ยังไม่มีการศึกษาถึงประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคในระบบงานใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจึงมุ่งจะศึกษาถึงประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรตลอดจนความเห็นของผู้ประกอบการที่ได้รับการกำกับดูแล เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตารางที่ 1-1 การจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2533 - 2543

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทรายได้	ปีงบประมาณ												
	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
1. รายได้จากภาษีอากร	359,114	425,740	452,488	536,229	625,708	731,865	809,382	807,990	731,029	691,603	723,280		
1.1 ภาษีทางตรง	100,582	127,313	143,102	164,660	204,521	246,464	285,062	283,115	227,741	225,763	248,083		
- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	39,338	48,913	52,945	57,237	67,651	86,190	109,396	115,137	122,945	106,071	91,790		
- ภาษีเงินได้นิติบุคคล	58,900	75,032	87,273	103,985	133,268	157,078	172,235	162,655	9,980	108,820	145,554		
- ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	1,794	2,870	2,884	3,448	3,603	3,196	3,430	5,322	5,316	10,872	10,739		
- ภาษีเงินได้	554	498	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
1.2 ภาษีทางอ้อม	258,529	298,427	309,386	371,568	421,187	485,401	524,320	524,875	503,288	465,841	475,196		
1.2.1 ภาษีการขายทั่วไป	91,815	109,874	117,807	135,961	162,211	197,799	223,495	235,097	270,962	226,297	213,002		
- ภาษีการค้า	88,035	106,183	37,783	2,739	1,441	1,082	572	264	342	186	126		
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม	-	-	66,614	112,582	134,791	163,122	184,227	195,813	232,388	201,976	192,510		
- ภาษีธุรกิจเฉพาะ	-	-	9,629	16,764	21,227	28,311	33,410	34,286	35,241	21,311	17,015		
- อากรแสตมป์	3,780	3,691	3,781	3,876	4,752	5,284	5,286	4,734	2,992	2,824	3,351		
1.2.2 ภาษีสรรพสามิต	72,984	92,177	101,784	125,686	138,558	155,200	167,041	180,026	155,425	163,734	164,823		
- ภาษียาสูบ	13,636	15,904	15,490	15,638	19,708	20,717	24,057	29,816	28,560	26,655	28,134		
- ภาษีน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	32,014	44,415	41,346	43,711	46,131	53,501	58,005	63,983	65,373	66,584	64,832		
- ภาษีสุราและเงินผลประโยชน์	13,754	15,734	15,247	16,679	19,272	19,759	21,548	22,763	20,257	22,800	8,276		

ตารางที่ 1 - 1 การจัดเก็บรายได้แต่ละประเภทของรัฐบาลปีงบประมาณ 2533 - 2543 (ต่อ)

ประเภทรายได้	ปีงบประมาณ												
	2533	2534	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543		
- ภาษีเบียร์	6,625	7,973	7,818	9,478	12,262	15,131	17,360	21,383	23,191	24,992	26,438		
- ภาษีเครื่องดื่ม	5,142	6,224	5,125	5,158	5,636	6,598	6,845	7,519	7,023	6,484	7,444		
- ภาษีเครื่องไฟฟ้า	-	-	-	-	-	-	1,729	1,765	1,003	904	1,104		
- ภาษีรถยนต์	-	-	15,713	34,350	34,515	38,147	37,343	32,295	8,557	13,941	26,781		
- อื่น ๆ	1,813	1,927	1,046	673	1,034	1,347	153	501	1,461	1,374	1,814		
1.2.3 อากรนำเข้า-ส่งออก	89,923	92,011	85,093	104,663	115,554	127,132	128,219	102,712	67,125	67,031	85,413		
- อากรนำเข้า	89,869	91,998	85,082	104,651	115,540	127,124	128,212	102,704	67,108	66,994	85,338		
- อากรส่งออก	54	13	11	11	14	9	7	8	17	36	75		
1.2.4 ภาษีอื่น ๆ	3,807	4,365	4,702	5,259	4,863	5,270	5,565	7,040	9,776	8,779	11,959		
- ภาษีทรัพย์สิน	2,951	3,369	3,622	3,957	3,859	4,248	4,559	5,866	8,503	7,630	10,854		
- อื่น ๆ	856	996	1,080	1,302	1,004	1,022	1,006	1,174	1,273	1,149	1,105		
2. รายได้ใหม่ใช้ภาษีอากร	45,828	51,234	72,879	71,878	81,837	83,277	85,910	101,059	84,651	101,457	94,315		
2.1 รายได้จากธุรกิจ	18,820	23,752	33,152	38,902	43,253	45,525	49,106	68,000	49,295	56,364	44,075		
2.2 รายได้อื่น ๆ	27,208	27,482	39,727	32,976	38,584	37,752	36,804	33,060	35,356	45,093	50,240		
3. รวมทั้งสิ้น	404,939	476,974	525,367	608,106	707,545	815,142	895,291	909,049	815,680	793,060	817,595		

ที่มา : กรมศุลกากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร และกรมบัญชีกลาง

รวบรวมโดย : กองนโยบายและแผนการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ตารางที่ 1-2 สัดส่วนภาษีทางตรงต่อรายได้รัฐบาล

ปี	สหรัฐฯ	ไทย	สิงคโปร์	เกาหลี	อินโดนีเซีย	มาเลเซีย	ฟิลิปปินส์
2520	57.10	15.90	33.40	24.90	67.40	35.80	22.80
:							
2525	52.70	21.40	33.00	23.60	76.90	36.40	21.80
:							
2530	52.40	18.10	17.90	28.40	47.60	30.20	21.20
:							
2535	50.20	27.00	24.20	32.10	53.90	33.50	29.10
:							
2538	51.80	31.00	19.00	30.90	46.10	37.10	30.90
:							
2540	54.90	31.70	17.60	26.40	57.00	36.30	34.90

ที่มา : Government Financial Statistics Yearbook

ตารางที่ 1-3 สัดส่วนของภาษีอากรประเภทต่าง ๆ ต่อรายได้ทั้งหมดของประเทศที่พัฒนาแล้วในปี พ.ศ. 2537

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทภาษี	สหรัฐอเมริกา	ฝรั่งเศส	เนเธอร์แลนด์	อิตาลี	ออสเตรเลีย	เจดีย์	ไทย
ภาษีทางตรง	86.83	64.89	69.48	64.98	61.73	69.58	28.90
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	40.79	13.82	19.35	29.02	46.69	29.93	9.60
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	10.57	3.96	6.94	5.65	13.72	8.17	18.80
ภาษีทรัพย์สิน	1.14	1.94	2.61	1.36	0.01	1.41	-
ภาษีอื่น ๆ	34.33	45.17	40.58	28.95	1.31	30.07	0.50
ภาษีทางอ้อม	5.69	28.19	22.61	28.82	23.66	21.79	59.50
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	-	18.49	14.03	16.19	9.66	11.67	19.00
ภาษีสรรพสามิต	4.14	9.12	7.67	11.51	10.90	8.67	19.60
อากรขาเข้า	1.55	-	-	0.01	3.10	0.93	16.30
ภาษีอื่น ๆ	-	0.58	0.91	1.11	-	0.52	4.60
รายได้ที่ไม่ใช่ภาษี	7.48	6.92	7.91	6.20	14.61	8.63	11.60
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : International Monetary Fund, 2538

ตารางที่ 1 - 4 การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2540 - 2543

หน่วย : ล้านบาท

ที่มาของรายได้	2540		2541		2542		2543	
	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน
1. กรมสรรพากร	518,713.50	57.05	498,501.30	61.17	452,317.30	57.03	461,191.20	56.42
1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	115,005.30		122,480.10		106,070.50		91,770.70	
1.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล	162,708.50		99,480.10		108,820.20		145,524.20	
1.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม	195,730.20		232,387.60		201,975.80		192,509.80	
1.4 ภาษีสรรพสามิต	34,286.40		35,241.10		21,311.40		17,015.30	
1.5 ภาษีการค้า	266.30		341.70		185.50		126.10	
1.6 ออกรงเดนมาร์ก	4,738.00		2,991.80		2,823.50		3,350.20	
1.7 ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม	5,634.90		5,316.20		10,872.10		10,658.90	
1.8 รายได้อื่นๆ	343.90		262.70		258.30		236.00	
2. กรมสรรพสามิต	180,167.90	19.81	155,563.10	19.09	163,891.50	20.67	168,821.90	20.65
2.1 ภาษีสรรพสามิต	29,816.00		28,559.60		26,655.30		28,133.60	
2.2 ภาษีสรรพสามิตสุรเทศ	63,983.20		65,373.00		66,583.50		64,832.00	
2.3 ภาษีสรรพสามิตสุรเทศ	22,763.30		20,257.30		22,800.40		8,275.70	
2.4 ภาษีสรรพสามิตสุรเทศ	21,383.10		23,190.60		24,991.80		26,437.80	
2.5 ภาษีเครื่องดื่ม	7,519.10		7,023.10		6,483.80		7,444.20	
2.6 ภาษีเครื่องไฟฟ้า	1,764.80		1,003.10		903.60		1,103.80	
2.7 ภาษีสรรพสามิตสุรเทศ	32,294.90		8,556.90		13,940.90		26,781.20	
2.8 ภาษีสรรพสามิตสุรเทศ	501.30		1,460.90		1,374.60		1,814.30	
2.9 รายได้อื่นๆ	142.20		138.60		157.60		3,999.30	

ตารางที่ 1 - 4 การจัดเก็บรายได้ของรัฐบาล ปีงบประมาณ 2540 - 2543 (ต่อ)

หน่วย : ล้านบาท

ที่มาของรายได้	2540		2541		2542		2543	
	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน	รายได้	สัดส่วน
3. กรมศุลกากร	104,159.80	11.45	69,338.30	8.51	68,094.50	8.59	87,194.50	10.67
3.1 อากรขาเข้า	102,704.40		67,108.50		66,994.40		85,337.50	
3.2 อากรขาออก	7.80		16.70		36.30		75.00	
3.3 รายได้อื่นๆ	1,447.60		2,213.10		1,063.80		1,782.00	
4. หน่วยงานอื่น	106,101.40	11.67	91,488.40	11.23	108,757.30	13.71	100,253.30	12.26
4.1 ส่วนราชการอื่น	38,101.60		42,194.20		52,393.70		56,178.60	
4.2 รัฐวิสาหกิจ	67,999.80		49,294.20		56,363.60		44,074.70	
5. รวมรายได้จัดเก็บ (Gross Revenue)	909,142.60		814,891.10		793,060.60		817,460.90	
หัก 1. การคืนภาษีของกรมสรรพากร	58,400.30		74,661.00		75,324.70		57,036.10	
2. การจัดสรรรายได้จาก VAT ให้ อบจ.					2,994.40		3,198.50	
3. เงินกันเขตสหภาษี สำหรับ สินค้าส่งออก	7,200.00		7,559.10		5,915.70		7,277.70	
6. รายได้สุทธิ (Net Revenue)	843,542.30		732,671.00		708,825.80		749,948.60	

หมายเหตุ : * ภาษีไฟ ภาษีแก้ว ภาษีเครื่องหอม ภาษีสนามม้า ภาษีพรม ภาษีรถจักรยานยนต์ ภาษีสนามบินและภาษีเบตเตอร์

ที่มา : กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต กรมศุลกากร กรมบัญชีกลางและสำนักงานงบประมาณ

จัดทำโดย : กองนโยบายและวางแผนการคลัง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร ในทีมงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีอากร
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และทัศนคติของผู้เสียภาษี

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บภาษีประเภทภาษีมูลค่าเพิ่ม กับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษีเงินได้นิติบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการยื่นภาษีมูลค่าเพิ่ม เฉพาะที่ได้้ออกตรวจสอบสภาพกิจการตามระบบการดำเนินงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) จำนวน 600 ราย และเจ้าหน้าที่ในทีมกำกับดูแล 30 คน

1.4 วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้ จะใช้ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม และสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 กลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากรซึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นทีมกำกับดูแลผู้เสียภาษี และกลุ่มผู้เสียภาษี ทัศนคติของผู้เสียภาษีที่มีต่อกรมสรรพากร แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) หาดัสด่วนร้อยละ เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดเก็บภาษีทุกประเภทภาษี ซึ่งคาดว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จะสามารถทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีของจังหวัดเชียงใหม่

การรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

- ข้อมูลการจัดเก็บภาษีอากร จากสถิติการจัดเก็บรายได้ของสำนักงานสรรพากร จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา)
- ข้อมูลประมาณการจัดเก็บภาษีอากร จากสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา)
- ข้อมูลจำนวนผู้ประกอบการที่มีชื่อในทะเบียนผู้ประกอบการธุรกิจ จากสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา)

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เก็บจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 เจ้าหน้าที่สรรพากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) จากจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 30 ราย (100%)

กลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการที่มีรายชื่ออยู่ในทะเบียนประกอบธุรกิจที่ต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) ที่ได้ออกตรวจสภาพกิจการแล้วตามระบบการดำเนินงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ในเขตท้องที่จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) จำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด 600 ราย (100%)

รวมตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น จากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 จำนวน 130 ตัวอย่าง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยวิธีหาค่าส่วนเป็นร้อยละ (Percentage)

1.5 การเสนอผลการศึกษา

งานศึกษานี้จะประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

บทที่ 1 ส่วนของบทนำ ซึ่งจะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาขอบเขตวิธีการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล ประโยชน์ของการศึกษา องค์ประกอบการค้นคว้าอิสระและนิยามศัพท์

บทที่ 2 แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 ผลการศึกษา

บทที่ 4 บทสรุปและเสนอแนะ

1.6 นิยามศัพท์

1. ประสิทธิภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารทรัพยากรขององค์การให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน โดยสามารถเปรียบเทียบการนำเข้าข้อมูล การปฏิบัติและผลที่เกิดขึ้นได้

2. ระบบงานกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน หมายถึง ระบบงานตามนโยบายบริหารงานจัดเก็บภาษีแนวใหม่ของกรมสรรพากร โดยเริ่มตั้งแต่การจัดทำรายชื่อผู้เสียภาษี การกำกับดูแล การควบคุมและรายงาน

3. การกำกับดูแล หมายถึง การติดตามการชำระภาษี และการบริหารงานจัดเก็บภาษี ผู้ประกอบการให้ชำระภาษีถูกต้องเป็นปัจจุบัน การพิจารณาการคืนภาษี การตรวจสอบภาษี รวมทั้งการให้บริการด้านภาษีอากร

4. เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแล หมายถึง เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสรรพากรจังหวัด ให้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล

5. ผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้เสียภาษีที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของศูนย์บริหารภาษีธุรกิจขนาดใหญ่ที่ถูกกำหนดให้มีผู้กำกับดูแล โดยจัดเป็นกลุ่มประเภทกิจการให้มีความเหมาะสมกับทีมกำกับดูแล

6. ความสามารถในการจัดเก็บ หมายถึง การดำเนินการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) อันประกอบด้วย รายได้จากภาษีที่จัดเก็บ

7. สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) หมายถึง หน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาคของกรมสรรพากรที่ประจำอยู่ตามจังหวัดต่างๆ¹ โดยมีสรรพากรจังหวัดเป็นหัวหน้าหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง พ.ศ. 2536 มาตรา 5ข (1)

8. จังหวัดเชียงใหม่ (สาขา) หมายถึง หน่วยจัดเก็บระดับจังหวัด ประกอบด้วย 11 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ได้แก่

1. อำเภอสันกำแพง	2. อำเภอดอยสะเก็ด
3. อำเภอสันทราย	4. อำเภอแม่ริม
5. อำเภอแม่แตง	6. อำเภอพร้าว
7. อำเภอเชียงดาว	8. อำเภอฝาง
9. อำเภอแม่ฮอย	10. อำเภอไชยปราการ
11. อำเภอเวียงแหง	12. กิ่งอำเภอแม่ฮอน

¹ พินิจ รัตนไชย. “รูปแบบภาวะผู้นำและระดับการประสานงาน ศึกษาเฉพาะกรณีสรรพากรจังหวัด” สรรพากรสาส์น (มิถุนายน 2539) : 44.

1.7 ประโยชน์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานการกำกับดูแลผู้เสียภาษี
2. เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงปรับและพัฒนากระบวนการบริหารการกำกับดูแลผู้เสียภาษีให้มีประสิทธิภาพสูงสุด
3. เพื่อสร้างความพึงพอใจและสมัครใจในการเสียภาษี
4. เพื่อจัดเก็บภาษีให้ได้ตามเป้าหมาย
5. เพื่อสร้างฐานภาษีสำหรับปีต่อ ๆ ไป